

КОНЦЕПЦІЯ
«Розвиток яхтового туризму в Автономній Республіці Крим»
на 2011—2020 роки

Розділ I. Загальні положення

Концепція «Розвиток яхтового туризму в Автономній Республіці Крим» на 2011—2020 роки (далі — Концепція) являє собою систему цілей, завдань, основних напрямів і механізмів подальшого розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

Яхтовий туризм є складовою частиною як транспортного, так і туристичного комплексів Автономної Республіки Крим, що повинен розвиватися випереджальними темпами з метою сприяння подальшому економічному та соціальному розвитку Криму й перетворенню його на міжнародний центр туризму, відпочинку та санаторно-курортного оздоровлення.

Основним призначенням Концепції є визначення ключових проблем, цілей і пріоритетів розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим з погляду потреб і інтересів України й Автономної Республіки Крим на період до 2020 року.

Реалізація Концепції сприятиме:

розвитку транспортної інфраструктури в Автономній Республіці Крим;

стимулюванню будівництва яхтових марин і стоянок, наданню сервісних і ремонтних послуг, виробництву й оснащенню яхтових суден, підготовці фахівців, які обслуговують яхти та надають сервісні послуги;

залученню додаткових туристичних потоків в Автономну Республіку Крим і створенню позитивного іміджу Криму як міжнародного центру розвитку туризму;

залученню інвестицій в Автономну Республіку Крим;

збільшенню надходжень податків і зборів у бюджеті всіх рівнів;

створенню нових робочих місць.

Розділ II. Терміни та визначення

У Концепції використовуються такі терміни та визначення:

яхта — вітрильне, вітрильно-моторне або моторне (катер) судно, призначене для прогулянок, спорту, відпочинку та туризму;

яхтова гавань — захищена від хвиль прибережна частина водної акваторії, що служить місцем для безпечної стоянки яхт;

яхтова марина — яхтова гавань, спеціально обладнана для безпечної стоянки й сервісного обслуговування яхт і яка, як правило, має обладнаний належним чином пункт пропуску (контролю) через державний кордон України;

яхтова стоянка — прибережна частина водної акваторії, що служить місцем для безпечної якірної стоянки яхт;

яхтовий туризм — вид відпочинку, що передбачає тимчасові виїзди туриста за межі постійного місця проживання з метою короткострокової подорожі, протягом якої засобом пересування й основним місцем ночівель є маломірне судно (вітрильна або моторна яхта), що перебуває у власності або взяте в оренду.

Розділ III. Характеристика яхтового туризму
в Автономній Республіці Крим і його основних проблем

Яхтовий туризм — один із провідних напрямів туризму. Для Автономної Республіки Крим туристична галузь є пріоритетною галуззю економіки, що забезпечує стабільний розвиток регіону.

Кліматичні умови, значна довжина берегової лінії й інтерес яхтових туристів до акваторії Чорного моря обумовлюють перспективність розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

Яхтовий туризм характеризується наявністю й ступенем розвитку основних компонентів, таких як: інфраструктурні об'єкти (яхтові марини та стоянки, заправні станції, ремонтні бази); яхтовий флот (регіональний і як судна в'їзного яхтового туризму); суб'єкти контролю (митна та прикордонна служби — як обслуговування в'їзного та виїзного яхтового туризму);

кадрове забезпечення та інформаційна підтримка.

На сьогодні не всі компоненти яхтового туризму на території Автономної Республіки Крим характеризуються достатнім ступенем розвитку.

Так, у регіоні значно обмежена кількість інфраструктурних об'єктів, які фактично здійснюють або в короткостроковому періоді можуть надавати послуги зі стоянки та обслуговування яхт.

Обслуговування яхтового туризму на території Автономної Республіки Крим зараз потенційно може здійснюватися незначною кількістю підприємств, таких як: ДП «Ялтинський морський торговельний порт» (далі — Ялтинський МТП), м. Ялта; ВАТ «Бухта Двоєкірна», смт Орджонікідзе, м. Феодосія; ТОВ «Міжнародна морська асоціація «Мис Горн», м. Керч; ДП «Євпаторійський морський торговельний порт» (далі — Євпаторійський МТП), м. Євпаторія.

При цьому єдиним фактично функціонуючим об'єктом із перерахованих вище є Ялтинський МТП.

Заправні станції (нафтоналивні бункерувальники) для заправлення яхт і катерів на території Криму відсутні.

За оцінками експертів, мінімальна потреба України в нафтоналивних бункерувальниках становить 8—10 об'єктів для узбережжя Чорного моря.

Створення нових об'єктів яхтового туризму можливе шляхом використання територій існуючих портів, портопунктів і причалів на базі незадіяних земельних ділянок і на базі існуючих берегоукріплювальних споруд.

Яхтові судна є суднами маломірного флоту й можуть використовувати для стоянок наявні причали маломірного флоту.

В Автономній Республіці Крим зареєстровано 262 причали маломірного флоту. Однак оцінку стану й потенціалу для використання наявних причалів з метою розвитку яхтового туризму зараз не проведено.

Розвиток інфраструктурних об'єктів на базі наявних портів, портопунктів і причалів можливий за наявності зацікавленості власників і балансоутримувачів цих об'єктів, а також при вирішенні питань про розширення земельних ділянок для розміщення об'єктів і їхньої інфраструктури.

Про недостатній рівень розвитку яхтового туризму в регіоні свідчить те, що фактичний обсяг яхт, які обслуговуються в Автономній Республіці Крим, не може бути визначений, бо статистична інформація з обслуговування яхт не здійснюється.

За оцінками експертів — представників Азово-Чорноморської екологічної інспекції, в Автономній Республіці Крим зареєстровано близько 3—4 тис. маломірних суден; при цьому в цілому в Україні зареєстровано близько 85 тис. суден маломірного флоту. Більшість із них — човни, шлюпки, водні велосипеди. Кількість яхт під Українським прапором незначна, і їхнє збільшення в короткостроковій перспективі вкрай ускладнене через такі причини: виробничий потенціал будівництва суден в Автономній Республіці Крим існує, але є недостатньо розвиненим; вартість суден є високою, і купівельна спроможність на внутрішньому ринку з урахуванням особливостей реєстрації суден під Українським прапором є незначною.

Важливою ланкою в розвитку яхтового туризму є наявність виробничої бази для будівництва й ремонту маломірних суден.

В Автономній Республіці Крим виробництвом маломірних суден займаються такі підприємства: ДП КТБ «Суднокомпозит» (м. Феодосія), ВАТ «Приморець» (м. Феодосія), ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія «Море» (м. Феодосія), ДП «Склопластик» (м. Феодосія), ДП «Керченський судноремонтний завод» (м. Керч). Однак, як свідчить аналіз, рівень виробництва маломірних суден у регіоні є незначним і в перспективі повинен бути збільшений за обсягами і за типами суден, що випускаються.

В Автономній Республіці Крим є потенціал у сфері проектування та будівництва об'єктів морської інфраструктури яхтових марин. Проектування й будівництво об'єктів за наявності підготовлених проектів можливе в значних обсягах. Однак в Україні відсутні загальнодержавні норми й стандарти стосовно вимог

до будівництва й оснащення яхтових марин, що може призвести до створення об'єктів, що не відповідають у майбутньому нормам і правилам, що застосовуються.

Також при створенні й експлуатації інфраструктурних об'єктів яхтового туризму необхідна наявність кваліфікованого персоналу.

Як свідчить аналіз, десять вищих навчальних закладів України спеціалізуються на підготовці кадрів у сфері морської діяльності. Крім того, в Україні діють 52 навчально-тренажерні заклади, підготовка в яких відповідає міжнародним і національним вимогам.

Зазначена кількість навчальних закладів може бути активно використана для підготовки кадрів, необхідних для розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

Значний внесок в активізацію яхтового туризму в Автономній Республіці Крим може зробити розвиток в'їзного туризму, що здатний у короткостроковій перспективі забезпечити збільшення кількості яхт біля берегів Криму.

Однак, за статистичною інформацією, за період з 2007 року до жовтня 2010 року в Автономній Республіці Крим було обслуговано всього 267 яхт із в'їзного туризму (дані представлені без урахування м. Севастополь).

Основними стримувальними факторами з обслуговування в'їзного яхтового туризму є недосконалість законодавчої бази відносно в'їзного яхтового туризму й недостатня кількість пунктів пропуску через державний кордон.

Зараз в Автономній Республіці Крим існують такі пункти пропуску: відділ прикордонної служби «Євпаторія» — 2/2 (в'їзд/виїзд), відділ прикордонної служби «Ялта» — 3/3 (в'їзд/виїзд), відділ прикордонної служби «Феодосія» — 3/3 (в'їзд/виїзд), відділ прикордонної служби «Керч» — 3/3 (в'їзд/виїзд). Однак, за даними Кримської митниці, маломірні судна обслуговують тільки пункти пропуску в містах Євпаторія та Ялта.

При розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим кількість пунктів пропуску через державний кордон і їхня пропускна здатність мають бути значно збільшені.

Значною проблемою є також недостатня інформаційна підтримка розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим. Зараз з цієї тематики відсутні такі інформаційні ресурси, як інтернет-портал, довідкові матеріали, каталоги, карти, схеми, буклети, а також не здійснюється просування напряму яхтового туризму на міжнародних туристичних виставках і через інші інформаційні канали.

Яхтовий туризм потребує формування позитивного іміджу регіону як міжнародного центру туризму й наявності активної інформаційної підтримки всіх учасників яхтового туризму.

Розділ IV. Цілі Концепції

Основними цілями Концепції є визначення та реалізація пріоритетних напрямів із розвитку Автономної Республіки Крим як центру яхтового туризму міжнародного рівня в Причорноморському басейні шляхом ефективного використання природно-рекреаційного потенціалу, створення сучасної берегової інфраструктури яхтових марин і стоянок в Автономній Республіці Крим, створення умов для розвитку бази яхтових суден різного типу шляхом активізації використання існуючого в Автономній Республіці Крим промислового потенціалу з будівництва та ремонту маломірних суден.

Розділ V. Шляхи й способи вирішення проблем

Концепція передбачає можливість вирішення основних проблем розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим шляхом реалізації таких основних напрямів:

1. Створення інфраструктури яхтових марин і яхтових стоянок на Чорноморському узбережжі Автономної Республіки Крим шляхом:

1.1. Формування єдиної інфраструктури яхтового туризму, що включає об'єкти всіх форм власності, будівництва нових і модернізації існуючих яхтових марин, інших діючих об'єктів інфраструктури яхтового туризму, розміщених на рекреаційних територіях Автономної Республіки Крим, у такому складі:

м. Керч: яхтова марина (ТОВ «Міжнародна морська асоціація «Мис Горн»), яхтова марина (ТОВ «Фарватер»), яхтова стоянка (ТОВ «Торгово-енергетична компанія «Гарант-Сервіс»);

м. Феодосія: яхтова марина на базі ВАТ «Феодосійська суднобудівна компанія «Море», яхтова марина на базі ВАТ «Бухта Двоєкірна» (смт Орджонікідзе), пункт тимчасового відвідання й обладнана якірна стоянка на базі портопункту Феодосійського торговельного порту в смт Коктебель;

м. Судак: пункт тимчасового відвідання й обладнана якірна стоянка на базі портопункту Ялтинського МТП, смт Новий Світ, обладнана якірна стоянка;

м. Алушта: незавершена яхтова марина;

смт Гурзуф: яхтова марина на базі діючого порту МДЦ «Артек», яхтова марина на базі ТОВ «Таурус Девелопмент»;

бухта Ласпі: яхтова марина з пунктом пропуску через кордон;

м. Євпаторія: яхтова марина на базі Євпаторійського МТП;

смт Мирний: яхтова марина на базі колишньої авіабази «Донузлав», мис Султан-Елі; яхтова марина на базі колишньої авіабази «Донузлав», мис Морський;

смт Чорноморське: якірна стоянка в бухті Вузька, у районі колишнього заводу торговельного обладнання;

інші об'єкти, виявлені під час інвентаризацій, проведених на рекреаційних територіях Автономної Республіки Крим.

1.2. Першочерговою реалізацією двох пілотних проектів із будівництва яхтових марин у містах Ялта та Євпаторія на територіях морських торговельних портів.

2. Визначення яхтових туристичних маршрутів, послідовності їхньої облаштування на підставі аналізу тенденцій розвитку туризму й прогностичних оцінок туристичних потоків в Автономній Республіці Крим і в окремих рекреаційних регіонах.

3. Розроблення комплексної схеми розміщення маршрутів яхтового туризму, об'єктів туристичних відвідувань і інфраструктури яхтового туризму.

4. З метою визначення додаткових об'єктів і територій для забезпечення довгострокового розвитку інфраструктури яхтового туризму в Автономній Республіці Крим необхідно:

4.1. Проведення інвентаризації існуючих акваторій, причалів маломірного флоту, берегоукріплювальних споруд і іншої інфраструктури з метою можливого їхнього подальшого використання для розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

4.2. Проведення інвентаризації земель, які можуть бути використані для розвитку берегових інфраструктурних об'єктів яхтового туризму, з метою їхнього подальшого резервування.

4.3. Внесення на основі проведених зазначених вище інвентаризацій змін до планів економічного та соціального розвитку рекреаційних територій Автономної Республіки Крим.

5. Забезпечення виконавчими комітетами міських, селищних, сільських рад і районними державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим виконання таких заходів:

5.1. Розроблення техніко-економічних обґрунтувань (бізнес-планів інвестиційних проектів) з метою пошуку й залучення інвестицій для будівництва об'єктів інфраструктури яхтового туризму.

5.2. Модернізація й реконструкція існуючих причалів маломірних суден.

5.3. Формування переліку додаткових об'єктів для включення до створюваної мережі інфраструктурних об'єктів яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

5.4. Пошук і залучення інвесторів на конкурсній основі для здійснення модернізації, реконструкції й подальшої експлуатації об'єктів інфраструктури яхтового туризму.

6. Створення додаткових пунктів пропуску через державний кордон і розширення пропускної здатності існуючих пунктів шляхом їхньої реконструкції.

7. Подальше розширення виробничої й ремонтної бази суднобудівних підприємств шляхом створення умов і розробки механізмів стимулювання подальшого росту обсягів виробництва й ремонту яхт різного класу для створення флоту маломірних суден в Автономній Республіці Крим.

8. Використання зарубіжного досвіду розвитку яхтового туризму й інфраструктури об'єктів у вигляді яхтових марин у частині:

8.1. Впровадження гнучкої фіскальної політики через установлення спеціальних податкових режимів і спрощення правил ведення підприємницької діяльності у сфері організації й забезпечення яхтового туризму, що дасть можливість розраховувати на залучення в цей сегмент туристичної індустрії інвестицій.

8.2. Активізації розвитку вітчизняного яхтового туризму шляхом створення бази флоту спортивних і прогулянкових суден, а також їхнього будівництва на території Автономної Республіки Крим.

8.3. Первісної орієнтації на світові стандарти, що сприятиме впровадженню у сферу малого суднобудування сучасних технологій, наповненню вітчизняного ринку спортивних і прогулянкових суден

якісною й конкурентоспроможною продукцією, а в середньостроковій перспективі — виходу на світовий ринок.

9. Здійснення інформаційної підтримки яхтового туризму шляхом:

9.1. Створення єдиної системи інформаційного та довідкового обслуговування туристів і суб'єктів яхтового туризму на території Автономної Республіки Крим, яка включає створення єдиних порталів із базами даних щодо туристичних маршрутів, об'єктів інфраструктури яхтового туризму та розроблених інвестиційних проектів.

9.2. Розроблення й виготовлення карт, схем, довідників, буклетів із яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

10. Організація залучення інвестицій шляхом:

10.1. Забезпечення Агентством регіонального розвитку Автономної Республіки Крим, виконавчими комітетами міських, селищних і сільських рад, районними державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим умов стимулювання й здійснення комплексу заходів щодо залучення інвестицій у будівництво нових і модернізацію діючих об'єктів яхтової інфраструктури.

10.2. Здійснення заходів щодо реалізації інвестиційних проектів із будівництва та модернізації інфраструктури яхтового туризму до 2020 року.

10.3. Розширення міжнародного співробітництва у сфері яхтового туризму з метою подальшого збільшення кількості закордонних яхтових туристів.

11. Розвиток кадрового потенціалу шляхом вивчення ситуації й здійснення заходів щодо організації на базі діючих навчальних закладів усіх форм власності, розташованих на території Автономної Республіки Крим, навчання фахівців різних спеціальностей, необхідних для роботи на маломірних суднах і надання сервісних послуг на об'єктах інфраструктури яхтового туризму в Автономній Республіці Крим.

12. Удосконалення законодавства у сфері правового регулювання яхтового туризму шляхом:

12.1. Ініціювання розробки й прийняття державної програми розвитку яхтового туризму в Україні.

12.2. Проведення аналізу законодавства й нормативно-правових актів, що регулюють питання у сфері яхтового туризму, і підготовки пропозицій щодо їхнього вдосконалення в частині:

правового регулювання плавання іноземних спортивних і прогулянкових суден шляхом допуску на внутрішні водні шляхи України цієї категорії суден;

зниження адміністративних та інших бар'єрів для їхнього перебування в територіальному морі України, внутрішніх морських водах і на внутрішніх водних шляхах;

уніфікації законодавства України й приведення його у відповідність із чинними міжнародними нормами права;

законодавчого розмежування компетенції, повноважень і відповідальності органів виконавчої влади й недержавних суб'єктів у цій сфері;

сертифікації й стандартизації існуючої інфраструктури індустрії яхтового туризму;

внесення змін до багатьох нормативно-правових документів відносно спрощення процедур в'їзного яхтового туризму, зняття обмежень на чартерний туризм для іноземних громадян, спрощення процедур одержання ліцензій на пасажироперевезення й оренду яхт, зниження мита на ввезення яхт і з інших питань;

прийняття нормативів, установлення вимог до облаштування яхтових марин і стоянок.

Розділ VI. Строки реалізації Концепції

Реалізація запланованих у Концепції напрямів розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим потребує великих обсягів інвестицій. У зв'язку із цим строк реалізації Концепції передбачається на довгостроковий період — із 2011 до 2020 року.

Розділ VII. Оцінка фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Концепції

Основною складовою розвитку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим є активна реалізація інвестиційної політики, механізмами якої можуть бути:

використання коштів підприємств усіх форм власності, коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів інвесторів, кредитних ресурсів комерційних банків і міжнародних фінансових організацій;

впровадження механізмів державно-приватного партнерства з метою залучення ресурсів для змішаного фінансування розвитку яхтового туризму, поєднання державних капітальних вкладень і приватного капіталу вітчизняних і іноземних інвесторів.

Прогнозні обсяги фінансування з 2011 до 2020 року для реалізації Концепції становлять 280,0—311,0 млн євро.

Середній обсяг інвестицій на одне створюване причальне місце становитиме близько 85,0 тис. євро з урахуванням створення відповідної берегової інфраструктури.

Уточнення обсягу інвестиційних витрат повинне бути проведене після розроблення попередніх техніко-економічних розрахунків щодо кожного об'єкта інфраструктури яхтового туризму.

Розділ VIII. Очікувані результати реалізації Концепції, визначення її ефективності

Реалізація Концепції матиме соціально-економічний ефект у розвитку економіки Автономної Республіки Крим і України й значно сприятиме розвитку яхтового туризму.

Уся інфраструктура яхтового туризму перейде на якісно новий рівень функціонування внаслідок формування її відповідно до міжнародних стандартів.

За рахунок створення сприятливого інвестиційного клімату буде можливо оновити довгострокові активи, задіяні в яхтовому туризмі, впровадити прогресивні технології організації праці й енергозбереження.

Підвищення ефективності інфраструктури яхтового туризму сприятиме тому, щоб він став конкурентоспроможним елементом економіки Автономної Республіки Крим і України в цілому.

Реалізація Концепції дасть можливість створити нові робочі місця, збільшити надходження в бюджети всіх рівнів.

Виконання основних напрямів Концепції дасть змогу досягти таких результатів:

створити до 2020 року мережу яхтових марин і стоянок в Автономній Республіці Крим, у т. ч. створити 11 яхтових марин, 4 яхтові стоянки й 4 заправні станції;

організувати виробництво суден маломірного флоту в Автономній Республіці Крим у кількості не менше 200 яхт;

розвинути пропускну спроможність пунктів пропуску через державний кордон щодо обслуговування в'їзного й виїзного туризму на яхтових судах до 300 маломірних суден на в'їзд і 300 маломірних суден на виїзд щодня;

забезпечити інформаційну підтримку яхтового туризму в Автономній Республіці Крим, у т. ч. створити єдиний інформаційний портал яхтового туризму з початком функціонування в 2012 році.